

Diagnoza współczesnej struktury społeczno-ekonomicznej i klasyfikacja funkcjonalna małych miast w Polsce - w poszukiwaniu rozwiązań modelowych miast sukcesu gospodarczego

Cel naukowy

Minęło już 30 lat od wprowadzenia nowego systemu społeczno-gospodarczego i politycznego w Polsce. Jego rezultatem były przekształcenia we wszystkich sektorach gospodarki oraz w życiu społecznym i kulturowym. Dynamiczne zmiany objęły swoim zasięgiem całą przestrzeń w kraju, w tym również małe ośrodki miejskie, które stanowią przedmiot badań w proponowanym projekcie.

Podstawowym celem naukowym projektu jest zdiagnozowanie i ocena współczesnej struktury społecznej i ekonomicznej oraz klasyfikacja funkcjonalna małych miast w Polsce. Rozpoznanie tych zagadnień ma umożliwić opracowanie modelowych kierunków rozwoju małych ośrodków reprezentujących różne kategorie funkcjonalne. Celowi temu podporządkowane będą inne cele szczegółowe projektu: 1) opracowanie *Atlasu Małych Miast*, 2) diagnoza społeczno-ekonomiczna małych miast, 3) rozpoznanie klasyfikacji funkcjonalnej małych miast, 4) opracowanie modelu miasta sukcesu gospodarczego i 5) upowszechnienie wiedzy o strukturze funkcjonalnej i rozwoju małych miast.

Opis badań

Badanie obejmie swoim zasięgiem wszystkie małe miasta (liczące poniżej 20000 mieszkańców) w Polsce. Według danych z 2019 roku w Polsce jest: 354 miast poniżej 5 tys. mieszkańców, 184 miast od 5 tys. do 10 tys. mieszkańców i 184 miast od 10 tys. do 20 tys. mieszkańców. W sumie daje to liczbę 722 małych miast. Opracowanie będzie bazowało na najnowszych danych statystycznych, natomiast punkt odniesienia dla oceny kierunku i dynamiki zmian w czasie będzie stanowiła połowa lat 1990., czyli okres rozpoczęcia gromadzenia przez GUS uporządkowanych i dostępnych danych statystycznych w Banku Danych Regionalnych (BDR) zastąpionych później przez Bank Danych Lokalnych (BDL).

Logika postępowania badawczego przewiduje pięć etapów (zadań) badawczych, które pozwolą zrealizować wszystkie zaplanowane cele projektu. Każdemu etapowi odpowiada jeden cel szczegółowy. Pierwszy etap będzie polegał na opracowaniu *Atlasu Małych Miast*, który w formie map, tekstu i fotografii przedstawi charakterystykę społeczną, ekonomiczną i kulturową małych ośrodków. Drugi etap będzie polegał na identyfikacji i ocenie zjawisk oraz procesów społecznych i ekonomicznych zachodzących w ostatnich trzech dekadach w małych miastach w Polsce. W trzecim etapie opracowana zostanie metoda klasyfikacji funkcjonalnej miast, zaś w czwartym poszukiwane i opisywane będą miasta sukcesu gospodarczego. Ostatni etap będzie polegał na upowszechnianiu rezultatów projektu.

Znaczenie projektu i oczekiwane rezultaty

Proponowany projekt ma bardzo istotne znaczenie poznawcze. Jego efektem będzie bowiem wielowątkowe, ale przy tym syntetyczne rozpoznanie współczesnych procesów społeczno-ekonomicznych w małych ośrodkach miejskich w Polsce, które umożliwi ich porównanie i ocenę, a także wskazanie najbardziej korzystnych kierunków rozwojowych na najbliższe lata. Ważną rolę odegra również opracowanie samej metody analizy struktury funkcjonalnej i spójna klasyfikacja wszystkich małych miast w Polsce. To z kolei pozwoli potwierdzić lub obalić zaproponowane hipotezy badawcze.

Podjęty temat w swojej warstwie praktycznej będzie stanowił podstawę do innych, szczegółowych badań na ten temat, a uzyskane wyniki uzupełnią wiedzę przydatną dla przedstawicieli innych dyscyplin naukowych. Opracowania tekstowe, konferencje naukowe i inne formy upowszechniania wyników badań będą miały też znaczenie dla praktyków kształtujących politykę rozwoju regionalnego, urbanistów i planistów. Zidentyfikowane dobre przykłady i modelowe rozwiązania dla poszczególnych kategorii funkcjonalnych miast będą mogły być upowszechniane.